

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr. Vredništvo in opravišтво sta na mestnem trgu št. 10.

Kaj je katoliška cerkvena glasba?

(Dalje in konec.)

Isto velja tudi o drugih lastnostih, ki se navadno cerkveni glasbi prisojajo n. pr. da mora biti pobožna, vzvišena, mirna itd. Ne gledé na to, da ta znamenja ne veljajo izključljivo samo za cerkveno glasbo, smé se tudi trditi, da o njih soditi je popolnem subjektivnemu menenju prepuščeno. Le-to pa je v svojih sodbah nezanesljivo, ker često nij nič družega, kot izraz nespravljivega sovraštva in pokvarjenega vkusa. Glasba, ki tega k pobožnosti vnema, unega v pobožnosti moti; vsaj tako smeta obadva trditi, in kdo jima more nasprotno dokazati? In vendar mora tudi pri tem vprašanji neko objektivno vodilo biti. Poskusimo postaviti tako vodilo. Vsak živi organizem loči od sebe tuje mu snovi. Enako tudi katoliška cerkev nobene glasbe ne more svoje smatrati, ki se ne strinja z njeno notranjo naravo. Ta notranja narava ali bistvo je pa najjasnejše označena po svojem imenu. Katoliška, t. j. vesoljna je cerkev, namenjena vsemu človeštvu za vse veke do konca dni. „Pojdite po vsem svetu in učite vse narode“, glasil se je mandat apostolom dan; in: „Jaz ostanem pri vas do konca sveta“ bil je pečat, ki ga je Bog sam pritisnil. Katera glasba se torej ujema s katoliško t. j. vesoljno cerkvijo? Ali vprašajmo najpred: Katera glasba se ne ujema z njo? Prav gotovo se ne vjema: 1) popolnem narodna glasba, bodi-si že nemška, italijanska, francoska ali slovenska, in ako bi bila tudi toliko mogočna kakor Beethoven-ova; kajti v katoliški cerkvi nij méj med narodi, in cerkvena glasba, katera izraža le nemške ali italijanske umetniške ideale, kakor n. pr. Beethovenova *missa solemnis* Verdi-jev *Requiem*, ona *eo ipso* ne more biti katoliška cerkv. glasba, ker v svoji narodni omejenosti nij v stanu, cerkev spremljevati k vsim narodom. S katoliško ali vesoljno cerkvijo se gotovo tudi ne ujema; 2) popolnem subjektivna glasba, iz katere odseva gola umetniška individualnost tega ali onega skladatelja; kajti, kar je subjektivno, nij splošno; 3) gotovo tudi ne popolnem modérna glasba, ki izražajoč le ideje svojega časa z njimi tudi zgine, in katera uklanja se „milostnemu“ občinstvu tudi njegovim lahko-nožnim stopinjam sledi; kajti kar je po času omenjeno in spremenljivo, nij

vesoljno; in 4) gotovo tudi taka glasba ne, katera se v najugodnejših slučajih le po večjih mestih zvrševati more n. pr. Haydn-ove, Mozart-ove in Beethoven-ove maše; kajti kot katoliška cerkvena glasba mora svoj prostor v vsaki celó v najubožnejši vaški cerkvi dobiti in se ondi glasiti. Logika nas toraj sili, da pripoznavamo rek: Glasba katoliške cerkve mora biti splošnega ali vesoljnega značaja, ako hoče biti katoliška cerkvena glasba. Biti mora glasba neminljive ali večne vrednosti, ter tako trdno utemeljena v človeški naravi, da velja za vse národe in čase, da se strinja z vsemi okoliščinami, da je vzvišena nad spremenljivostjo raznega vkusa, da je razumljiva, à da se vendar dá lahko zvrševati.

Imamo-li tako glasbo? Ako dandanes govorimo o glasbi, pravi pisatelj izvrsne knjižice „Choral u. Liturgie“, mislimo najpred na moderno glasbo. Ne moremo pa zadosti povdarjati, da se nahaja še druga vrsta glasbe, ki je starejša od modérne, ki je celo njena podlaga: in to je tako zvana naravna glasba. Da o njej dobimo pravi pojem, treba, da si odmislimo vse, kar je človeški duh za usovršbo današnje glasbe izumel: harmonijo, takt, gotovo odločeno dolgost tonov, kromatično spreminjavo nôt i. dr. Vprašajmo, kaj pa potem še ostaja? — Odgovor: Lastit element in duša glasbe, t. j. ona naravna melodija, ki jo je Stvarnik človeku z jezikom vred podelil, toraj melodija človeškega jezika, ki je korenina in podlaga vsi glasbi. Čem bolj se namreč govornik navdušuje, tem srečnejši in čustvenejši mu postajajo naglasi, tem bolj se kaže glasbeno-melodični element jezika t. j. ono posebno naraščanje in padanje tona ali modulacija glasu. Ta naravna glasba je toliko stara kot svet, je enako naravna kakor izgovorjena beseda, je ona glasba ali oni glasbeni jezik, ki ga je človek sprvega rabil, kadar je govoril s svojim Bogom, da mu je razodeval svoje veselje in žalosti, da mu je izražal svojo prošnjo in zahvalo. Znano je, da je bil jezik starodavnih narodov, kadar so z Bogom govorili — petje. Pevajoč so molili in molijoč so prepevali. Naravna glasba je toraj ona, koje zakoni, sloneč na naravni osnovi človekovi, pečat ali znak naravnosti na čelu nosijo, t. j. ona glasba, katera se na najnižji stopnji nahaja pri najmanj izobraženih narodih, a katere najkrasnejšo obliko občudujemo v gregorijanskem koralu.

Gregorijanski koral je toraj taka naravna, v gotovih tonih in intervalih tekoča melodija človeškega jezika, je neposredni, popolnem naravni, resnični iztok verne duše, katero so besede liturgičnega teksta k pobožnosti ogrele ter v njej topile. Gregorijanski koral nij proizvod tega ali onega naroda, tudi ne hrani enostransko narodnih napevov; temuč je dovršen izraz človeškega srca, od vere v Boga, Krista in sv. cerkev prešinjenega, toraj že po svoji naravi vesoljni glasbeni jezik verne duše in tako tudi splošna in vesoljna glasba vsih vernih narodov in časov, s kratka: gregorijanski koral je κατ'ἔξοχὴν katoliška glasba.

Ker je stvar taka, toraj ne velja samo za preteklost, temuč tudi za sedanjost in za vse prihodnje čase neovrgljivi zakon: Koral je temelj katoliške cerkvene glasbe; razen koralu in brez njega je nij. Bodi že slog večglasne cerkvene glasbe, kakoršen hoče biti: toliko je gotovo, da mora izrasti

iz duha gregorijanskega korala. Naša prva naloga, kateri se nikakor ne moremo izogoniti, je toraj, da se z vso resnobo in marljivostjo gregorijanskega korala poprimemo, da njegovo nam še tujo osebino postigamo in se skozi in skozi prešiniti damo od njegovega duha.

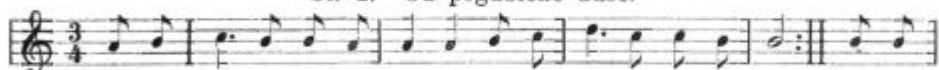
Nekaj o naših sprednikih, nekdanjih cecilijancih, in starih pesnih.

(Spisal **Jan. Tavčar.**)

(Dalje.)

Ginljivi, zares lepi so sledeči napevi: od zgubljene duše, od pokore, obžalovanje grehov, zdihovalanje grešnika k Materi božji.

Št. 2. Od pogublene duše.

Po - slu - šaj - te kri - sti - ja - ni! Kaj jest vam se - daj po - vem } Kak - šen
Ne bo - di - te tak za - spa - ni, Da po - vej - te vsem lju - dem }

glas zgublje - na du - ša go - rik nam iz pe - kla spuša, dobro ga za - pomni - te.

Št. 3. Od pokure ali od Jezusovega terpljenja.

Mi - se - re - re, mi - se - re - re, Bog se vsmi - li čez me - ne!
O - ko jo - kaj, sr - ce spo - kaj se ve - li - ke ža - lo - sti.

S kraljem Da - vi - dom zdi - huj - mo gre - he svo - je ob - jo - kuj - mo
Je - zus pot po - ti kr - va - vi Tam v Getze - man - ski pri - sta - vi

Da bi z njim se spo - ko - ri - li Ka - kor z njim smo pre - gre - ši - li.
Na - ša ved - na ne - hva - lež - nost Mu na - prav - lja tolj - ko ža - lost.

Mi - se - re - re, mi - se - re - re, Bog se vsmi - li čez me - ne!
O - ko jo - kaj, sr - ce spo - kaj Se ve - li - ke ža - lo - sti.

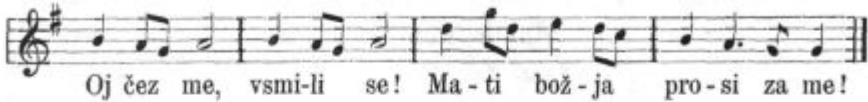
Št. 4. Obžalovanje grehov, koristno zjutraj in zvečer obuditi.

Že zo - pet ^(dan)_(noč) nam bli - ža se, Al' ni že zadnji (a), sam Bog ve? Ker

Št. 5. Zdihovanje grešnika k Mariji Devici.

Napev za trojne
litanije.

I. Ky - ri - e e - lei - son. II. Kri - ste e - lei - son i. t. d.

(Dalje prih.)

Iz mojega dnevnika.

J. Lavtižar.

(Dalje.)

11. marca. — Zanimivo je brati (Musikalische Wochenblatt Leipzig 1874), kako je Witt, ko je bil pevododja pri svetem Emeranu v Regensburgu, vodil pevske vaje. Eden njegovih učencev pripoveduje o njem sledeče: „Witt ni imel s pevci preveč pevskih vaj. Ako ni bilo posebnih praznikov, imeli smo vsaki teden le eno skušnjo. Toda kakošno! Kolikor bližje je bila ta ura, toliko mirnejši smo postajali sicer tako živahni dijaki, kajti imeli smo strah pred njo, pa tudi veselje do nje. Zadnje minuto smo vže trkali na vrata pevododjeva. Kratek in odločen „herein!“ in stopili smo s tihim pozdravom v sobo. Gosli, note in palica za takt — vse je bilo vže pripravljeno. Vstopimo se v polokrog, da vidi vsakdo vodjo. Vse tiho. V talarju z violino v roki vstopi se Witt k „pultu“, mirno in resnobno. Videlo se je, da mu je ta ura važna. Majhne temne oči so se tako čudno lesketale, ko so se ozirale po nas pevcih. Sedaj še kratek pogled na partituro, potem par besedi kot razlaga, pa le par, toda temeljitih in pomenljivih — in skušnja se je pričela. A sedaj je njegov mirni značaj pri kraji. S prvim taktovim udarcem, s prvim glasom je vsa skladba v mozi oživila: razodevala se je na njegovem obličju, vodila mu roko, da! prevzela je majhno postavo velikega duha popolnoma, tako da so se njegovi občutki iskram enaki razširjevali na vse strani. Zato je pa tudi vsak izmed nas pel, kakor da bi bil sam skladbo zložil. Ako smo dobro končali, nismo ponavljali več, le nekoliko besedi smo slišali več v pojasnilo. Če se je pa primerilo, da so bile napake zoper prednašo, ali celo zoper intervale, pričetke (Einfang) i. t. d. — tedaj se nam je zdelo, kakor da bi zarohnel grom med nami. In ta grom je nas vse pretresel, omamil pa je one, ki so ga bili priklicali. Vendar pa tega viharja ni spremljevalo dolgo govoričenje, temuč to je bil vihar v Wittovem značaju: električen, ki se je hitro izgubil, a mnogo utinil. Dečkom so lile grenke solze po nedolžnih licih, odrasčeni se pa nismo upali niti ganiti, kajti vodjev ognjevit pogled, njegov nervozni nepokoj, glas njegovega govorjenja: vse to je potrla našo mladeniško lahkomišljenost. Kolikokrat je bil učenik po takih skušnjah ves moker od potú! Toda mnogokrat je pretekla ta ura bolj mirno, in tedaj je sijalo veselje iz oči njegovih učencev, zlasti kadar nas je pohvalila mojstrova prijazna beseda. A neka sveta resnoba je vedno vladala med nami. Tako mirno, kakor smo se sošli — tako mirno smo odšli po prestani skušnji zopet iz sobe“.

14. marca. — Prva postna nedelja. Pri božji službi v „stari kapeli“. Na orgle se ni igralo, ker je postni čas. Razen maše so peli vse koralno. Dolgi graduale in traktus današnje nedelje se je okrajšal, kar je pripuščeno po cerkvenih pravilih. Mašo so peli Hallerjevo „O quam suavis est“. Lepo se je v polifoniji ves tekst razumel. Na partituri se vidi ta skladba dolgočasna, zlasti zaradi mnogih frigiških sklepov, katerih je naštel Witt v recenziji (glej *Bereinsftatolog* št. 521) okoli 47, toda vsa drugačna je, ako pride pravemu vodji v roke. Tempo so vzeli precej hitro. Sicer je pa tudi akustika v „stari kapeli“ zelo ugodna, mnogo bolj kakor v stolnici, kjer je cerkev zelo velika in se zato tudi mnogobrojni pevski zbor nekako izgubi med zidovjem.

15. marca. — Marx, ki je popisal v dveh obširnih zvezkih življenje Beethoven-ovo, piše pri sklepu družega zvezka: Ein Jahr nach dem Tode Beethoven's († 1827 in Rdding bei Wien) wurde sein Grab mit einem einfachen Denkmal bezeichnet. Ein Trauerchor sang nach einer Weise des Geschiedenen:

Du, dem nie im Leben
Ruhstätt ward und Herd und Haus:
Ruhe jetzt im stillen
Grabe nun im Tode aus.

16. marca. — Opraviti sem imel ves dan z večernicami (*Vesperae primae de Comuni Apostolorum*). Pri psalmih se vsak drugi verz sostavi v falsi bordonu. Antifone se morajo nekatere transponovati in sicer pri drugem t. j. hipodoriškem tonu višje, pri sedmem t. j. miksoliidskem pa nižje. Vsled tega se morajo transponovati tudi psalmi.

21. marca. — Pisava not je bila trojna in sicer:

1. Prvo tisočletje po Kristusu so poznali le „neume“ t. j. gotova znamenja: vejice, črte, pike itd. katera so zaznamovala izraz glasovnih figur. Imenovali so jih p. *clivis*, *podatus*, *climacus*, *scandicus* etc. Črt niso imeli.

2. Menih Hukbald († 930) je začel rabiti črte ter je pisal zloge višje ali nižje med črte ter na koncu črt zapisal t (tonus) ali s (semitonium), da se je vedelo, kje je celi in kje je pol-ton. Ti Hukbaldovi zaznamki so bili silo pomanjkljivi. Njemu toraj ne pripada zasluga, da bi bil on zljajšal jasni razum glasov, pač pa je njegova zasluga ta: da je začel privedati vodilnemu glasu drug glas ter na ta način ustanovil harmonijo t. j. zvezo dveh na različnih stopnjah stoječih tonov. Še le

3. Guido iz Arezzo je začel pisati note na črte in med črte ter je dal dvema glavnima črtama dva gotova, nepremakljiva glasova f in c. Sedaj se je natanko vedelo, kje je pol ton ali mi-fa. Ta iznajdba je bila za vselej silno važnega pomena. V oziru harmonije pa Guido ni nič boljsega iznašel, kakor kar je vže sto let pred njim Hukbald vedel.*)

30. marca. — Danes sem našel zanimiv dokaz, ki pojasnjuje lansko Glasbenikovo polemiko contra Cvetje. V Wittovem cerkveno-glasbenem listu „Fliegende Blätter“ za leto 1868 se bere v 9. številki od besede do besede: Ein Concil hat im Jahre 1528 (toraj vže več kakor pred 300 leti) den Irrthum der Böhmen, es konnte unschicklich oder lächerlich vor, wenn Nichtunterrichtete und Frauen nach Papageienart ihre Psalmen und Gebete lateinisch daßerfagen oder singen, aus dem Grunde, weil sie ja nicht verstehen, was sie vorbringen — verworfen. Und das Concilium Argentinense gibt dafür den Grund an, indem es sagt: Gott erhört nicht die Stimme, sondern das Herz. Iz tega sledi dvoje: 1) da so vže v začetku 16. stoletja peli taki, ki niso razumeli latinskega jezika in 2) da je misel onih, ki pravijo, da se jim to smešno zdi — napačna. Cerkevni zbori nikjer ne tirjajo znanja latinščine, temuč le lepo zadržanje, izgledno življenje cerkvenih pevcev.

31. marca. — Pri operi „Der Prophet“, libreto zložil francozki pisatelj Scribe, glasbo Jakob Meyerbeer († 1863 v Parizu). Glavna oseba je anabaptist Janez iz mesta

*) Nek slovenski list je pisal nedavno o Guidonu: „Guido, samotar v Arezzo, izumel je glasbena pravila in sostavil temelj harmoniji“. Da je Guido sostavil temelj harmoniji je — zgodovinsko neresnično.

Leyden in njegova mati Fides. Ljubezen Janezova do matere je lep izgled otrokom; rajši zapusti svojo nevesto Berto kakor mater. Trije anabaptisti (v črne hale oblečeni možje), ki pojo med drugim tercet *Ad nos, ad salutarem undam, venite populi* — so krivoverni fanatiki in grozoviteži. Prisvojili so si sè svojim prerokom Janezom mesto Münster, kjer traja le malo časa njihova slava. Sklep opere je velikanska eksplozija, katero je Janez sam prouzročil. Iz tal švigajo plameni, sliši se mogočni pok, vse se podira ter zasuje oder v razvalinah. Prav dobro izpeljano.

D o p i s i.

Iz Starelake. Dolgo vže, res dolgo, pričakujete poročila od mene, pa — kaj sem hotel poročati. Počasi pravijo se daleč pride, in to je resnica. V marsikaterem kraji se je vpeljalo vse kar se dozdeva novega naenkrat, pa se je zadelo na marsikake ovire; a pri nas smo vpeljali pravo liturgično petje šele začetkom adventa lanskega leta, in vendar delujem že šesto leto na tukajšnjem koru. Vsak si bode tukaj mislil, „tako pridnih je pa malo“; pa ker se reč nij tako mogla razviti po gladkem, sem raji delal za se in pripravljaj na vse okoljščine. Kaj je bilo vzrok da začnem šele sedaj, mi tukaj ne gre govoriti; le toliko rečem, organist sam težko doseže kar bi rad; „če se mu pomaga“, pa gré brez vprašanja. Pevci se neradi učé koralá in latinščine, to vé vsakateri organist, in „dobri“ pevci velikokrat premagajo organista, a duhovnikom se ne vstavljajo. To v predgovor, in sedaj bom povedal, kaj vse znamo.

Maše: *Missa in hon. s. Jacobi auct.* Ant. Foerster, op. 21. *Missa in hon. conc. immac. B. M. V.* zl. Joh. Schweitzer, op. 32. *Missa in hon. s. Augustini* zl. Aug. Wiltberger, op. 3. *Missa in hon. s. Caeciliae* zl. H. Wiltberger, brez Credo, triglasna. *Missa in hon. S. Georgii* iz rokopisa, in slovesna sv. maša zl. Hladnik, op. 5, triglasno z orglami.

Graduale in offertorije pa največ iz „*Psallite Domino*“, izdala Edmund Scharbach in August Wiltberger. Coblenz, Verlag von Joh. Schuth. To knjigo priporočam vsm moškim zborom, ker obsega vse *offertorije* celega leta, nadalje iz *Cantiones sacrae* zložil F. A. Vater, op. 3, iz prilog „Cerkv. Glasbenika“ pa sledeče: I. II. št. 2, 6, 12, 20, 21, 22, I. III. št. 4, 10, 11, 18, I. IV. št. 6, 20, I. V. št. 9, 16, 17, 24, 26, 30, I. VI. št. 5, 7, 8, 9, 15, 25, I. VII. št. 1, 2, 7, 30, I. VIII. št. 6, 11, I. IX. št. 2, 7, 14. Le žal da „Glasbenik“ ne prinaša več za moški zbor; toda vsem vstreči ne more. Kar pa primanjkuje motetov za celo leto o večih praznikih, pa deloma pojemo one za mešani zbor, tri- ali dvoglasno, ali pa iz rokopisa. Najbolj smo potrebni kake izdaje *gradualov* in *offertorijev* za praznike celega leta. *Tantum ergo* pojemo iz raznih zbirk, in tu je potreba najobčutljivša, ker je zelo malo lepih (Kaj je lepo? Vr.) *Tantum ergo* za moški zbor. Nadalje rabimo „*Cantica sacra*“ izdal Ant. Foerster (ki je najboljša pomoč moškim zborom), pesni vsih drugih slovenskih skladateljev, le „Cecilija“ pesmarica nam koristi jako malo, izvzemši komaj 20 pesni. Vse to smo peli vže v prejšnjih letih, le *Introitus* in *Communio* smo vpeljali lanski advent, ki ju pojemo koralno, in zatoraj poročam šele sedaj. Za velikonočne praznike pa se bodemo naučili tretjo mašo iz drugega zvezka „Sammlung ausg. Comp. für die Kirche von St. Lück, zložil Claudio Casciolini. Iz ravno te zbirke pojemo tudi sledeče motete: zvezek tretji šte. IV, VIII, XIV, XV, XVI in XLIV. — To je moje poročilo in akoravno je malo in skoraj premalo, vendar upam, da prihodnje leto poročam več in zanimivejšega. Ne morem si kaj, da ne bi na tem mestu spregovoril tudi gledé orgljanja. Znan sem z mnogimi organisti in vsakateri toži, da mu manjka lahkih, srednjetežkih in lepih preludij, zatoraj mislim, da bi „Glasbenik“ storil koristno delo, ako bi naznani lrazne zbirke preludij in del raznih mojstrov, z opazko, kako so težke, in — ceno. Ako bi pa organistom podali priročno knjigo, bi bilo kaj primerno, izdati preludije

k Ceciliji cerkveni pesmarici, kakor je to pri Mohrovem *Cantate* in pri *Lauda Sion*. Vsaj je dosti večjih muzikov po Slovenskem. Delo bi se vže s tem splačalo, ako bi si le vse župnijske cerkve omislile potem eno tako knjigo, in organist bi bil za vse potrebe preskrbljen s preludijami, in bilo bi pomagano. To naj bi odbor Cec. društva presodil, in v teku dveh let, in še prej se bi doseglo to po vsem potrebno delo. *Ig. Hladnik.*

Iz H. — Pri zadnjem občnem zboru cecilijinega društva prišla sta skupaj dva znanca in v prijateljskem razgovoru prišlo je na vrsto tudi koralno petje.

Kaj meniš ti, praša prijatelj M., ali se res iz vednosti ali iz same nagajivosti nasprotuje našemu petju, posebno še enoglasnemu koralu, in ali imajo ljudje kaj vzroka, da nas cecilijance po strani pogledujejo.“

„Mislim, da pravih pojmov o petji in še posebej o koralu taki prav nič nimajo, odgovori prijatelj A., ampak mečejo nam polena pod noge iz same nagajivosti. Lansko leto (1885.) o tem času pisal je „Slovana“ da je vladika naš pri zborovanju govoril nemško, in vendar veš, da to ni bilo resnica, ker celi pol ure trajajoč govor glasil se v gladki slovenščini. Prišli so mi pred oči še trije naslednji listi Slovana, pa nisem nikjer bral, da bi bil to popravljen. Če je pozneje storil, ne vém. Ali se ne bere tu med vrsticami: glejte cecilijance! zraven latinščine in slovenščine so si še nemški jezik privzeli?“

Znano je tudi, da kedar v kaki operi hoče kaka oseba izraziti globoka čutila, tedaj je pustil skladatelj takt, harmonijo in orkester na stran, da ne ovira pevca pri recitativu.

Glej! tam ploskajo ljudje in kličejo bravo; v koralu se ravno to godi, ker je vedni recitativ, pa ljudem nekterim ne dopade; menda zato ker je v cerkvi.

Naj ti povem še nekaj iz lastne skušnje. Pri nas se je velikanočno nedeljo pela enoglasna po koralu vzeta maša sè spremljevanjem orgelj. Ko je po maši bil v mali družbi razgovor o petju, vprašal je neki pevec učitelja-organista: „Kako je to, da si ti danes pel prvi glas, saj si vedno z nami prvi bas, to je tretji glas pel?“ Glej ga no! odgovori učitelj, kaj nisi zapazil da smo vsi peli prvi glas, možki in ženske, ne veš da smo enoglasno peli?“

E! menda ne, saj sem čul akorde! odgovori vprašalec. In ta gospod je velikrat pel v neki čitalnici na odru. Čez par dni po predstavi bral si lahko v slovenskem dnevniku, kako je on očaral poslušalce s svojim sonornim in gibčnim glasom, in kolikrat se je ponavljala želja, naj bi še večkrat razveselil občinstvo s svojim izbornim petjem. Če tedaj ta, ki se je pevca štel, nij razumil ali je eno- ali večglasno petje, kaj se le drugi? Imel je spremljevanje orgelj za akorde človeških glasov.

Iz novejših dni drugi dogodek. Bila je pri nas večja slovesnost v cerkvi. Pevci so peli Foersterjevo mašo: in honorem s. Caeciliae brez orgelj. Saj maši se pač ne more odrekati ne melodija ne lepa harmonija. Ali ker pevci niso imeli zadosti časa, da bi se bili dobro naučili tudi Credo iz te maše, so rajši vzeli Credo iz enoglasne koralne maše sè spremljevanjem orgelj. Pri kosilu prišel je tudi razgovor na današnjo petje. Neki višji uradnik, pevec, ki je tudi na Dunaji večkrat obiskal opero — je namreč iz zelo premožne hiše — kritikoval je prvi, in drugi so mu glasno pritrjevali. Rekel je: „Maša je prav lepa in melodijozna, pa najlepši del je le Credo“. Glej on še ni razložil, da je Credo enoglasni koral, mislil je, da vsi deli maše so od ednega in istega komponista. Če mu je tudi čveteroglasno petje dopadlo, enoglasni koral je nevedé najbolj pohvalil. Tako se človek lahko večkrat vže, pri obsoji našega petja. Če se že to zgodi pevcem, kaj se zamore še le nepevcem pripetiti.

Stavimo se nam stari Grki zavoljo svoje omike v izgled. Če jih pa mi hočemo v petju nekoliko posnemati, se nam pa to zameri. Saj je znano, kake čudeže so delali stari grški pevci sè samo melodijo, kako so oni v svojih tragedijah neizmerno navduševali poslušalce. Še enkrat ponovim: „Če se kaj koralu podobnega poje v gledišči, se ploska; če se pa v cerkvi, se pa zabavlja.“

J.

Razne reči.

— Ves katoliški svet tekmuje, da bi se petdesetletnica sv. očeta, Leona XIII. kolikor mogoče sijajno obhajala. Tudi cerkvena glasba ne zaostaja. Dr. Fr. Witt je začel s 1. številke svoje „*Musicae sacrae*“ mesto navadne priloge prinašati venec pesni sv. očetu posvečenih pod naslovom: „*Beatissimo Patri Leoni XIII. Pontifici maximo semisaeularia dignitatis sacerdotalis celebrantis*“. Konec leta se bodo vse skladbe Nj. Svetosti za vezilo dale.

— Fr. Ks. Haberl je oskrbel tudi za ljudstvo posebno izdajo cerkvenih pevskih knjig po jako nizki ceni in sicer: 1) *Manuale chorale*, velja v platno vezano 1 m. 50 dl. 2) *Ordinarium Missae*, velja trdo vezano 50 dl. 3) *Officium et Missa defunctorum*, velja trdo vezano 30 dl. 4) *Psalterium Vespertinum*, v platno vez. 80 dl. 5) Psalmi velikega tedna, v platnu 50 dl. 6) *Compendium Grad. et Missalis Romani*, 3 marke. 7) *Epitome ex editione Typ. Grad. Rom.* 1 marka 80 dl. — Vse te knjige so izšle pri Fr. Pustetu v Regensburgu; 1—5 v duodecim-obliki z violinskem ključem in modernimi znamenji, tako da je „longa“ tipične izdaje s celo noto, „brevis“ s polovno in „semibrevis“ s četrtrinko nadomeščena.

Oglasnik.

Predigre za orgle (ali harmonium) zložil Dan. Fajgelj, op. 15 b. Na svitlo dala „Glasbena Matica“ v Ljubljani. V obliki fugét nam podaja spretno pero znanega marljivega skladatelja 15 skladbic na motive pesni iz „Cecilije“, 5 pa na izvirne motive. Iz teh izglednih skladbic, ki pripravljajo dostični pesen, se pač vidi, da mora gospod skladatelj biti tudi odlični improvizator na orglah, ker mu imitacije tako gladko tekó. Zató z veseljem priporočamo to delo, ne samo da se pridno igra, temveč, da se ta način preludovanja obče posnema.

Pesmarčica po številkah za nežno mladino, tretji natis, sestavil Anton Foerster. Založil Rudolf Milic v Ljubljani, cena 15 kr. (64 številke na 47 straneh). Mnogo je poklicanih učiteljev petja, pa malo izvoljenih, ki so porazumeli namén in doseg te lahko umevne metode, naučiti mlade pevce po številkah tone zaževati, ne pa je in sebe same mučiti s petjem zgolj po posluhu, kakor se podučujejo škorci in papige govoriti. Kadar je otrok za petje najbolj prejemljiv, zanemarija se popolnoma pravilni poduk v petju in prišedši v srčno šolo, mora se učenec še navaditi v knjigo gledati, in po znamenjih tonov iskati; note so mu naenkrat težke, on je navajen peti le po posluhu, zato le okoli gleda in večkrat še pri enoglasnih vajah sekundira. In kaj se je naučil iz glave peti? Majhno število pesnic, iz česar ima za glasbo toliko koristi, kakor otrok, ki se je naučil pesen deklamovati a — čitati ne zna. Pa „*vox clamantis in deserto*“. Ker se mora nauk začeti po učni pa tudi po naravni postavi z ritmičnimi vajami na enem tonu, potem z dvema, tremi toni itd., Stahlova metoda pa koj začenja s 5 toni in s terco vže pri 1. pesnici, prepriča se vsak, ki je brez predsodkov, da je naša „Pesmarčica po številkah“ na pravem potu, ako n. pr. vpeljuje abecedo do, re, mi, fa, su, la, si, stoprav pri celi razviti dur-škali. Mladina se ne sme preobkladati s pojmi in se mora le po kratkih lahkih vajah učiti spoznavati celo glasbeno tvarino korak za korakom. Zaradi boljšega izgovaranja so stari nadomestili zlog „ut“ (ker se „u“ v začetku zloga težko in ne prijetno poje) s zlogom „do“; na ta način smo dolgo pogrešali samoglasnika „u“, in da se po pravici zopet vpelje v muzikalčno abecedo, predlaga skladatelj tega delca, da se poje namesto zloga „sol“ zlog „su“. Dva „l“ (sol la) se jako neugodno pojeta in ker je „o“ vže hranjen v zlogu „do“, upamo, da je zlog „su“ popolnoma opravičen. Tako naj bo prva slovenska pesmarčica po številkah tudi prva, ki pošilja nov zlog „su“ med glasbeni svet. O koristni ti metodi se je vže mnogo govorilo in pisalo; omenjamo posebno še, kako lahko in igrajoč se nauči pevec peti v molu — koj brez vseh težav, kar je pri notah za večino pevcev nedosegljivo. Podučujmo torej peti najprej po številkah, potem bode poduk v petji po notah gola igrača.

Popravki. V 1. številke „Cerkv. Gl.“ naj se blagovoli popraviti več pogreškov, posebno: Štr. 4., vrsta 1. predzadnje 2 besedi naj se postavi „nemške“. Na isti strani so izpadle v dopisu iz Ljubljane pod točko 9. dec po besedi „grad.“ naslednje besede: „*Sacerdotes ejus*“ koral z orgl. in offert.“

Pridana je listu 2. številke priloge.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnježda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.